

☺ Baby, it's you!! ☺
♥ princess

ÔN TẬP VĂN HỌC TRUNG ĐẠI VIỆT NAM

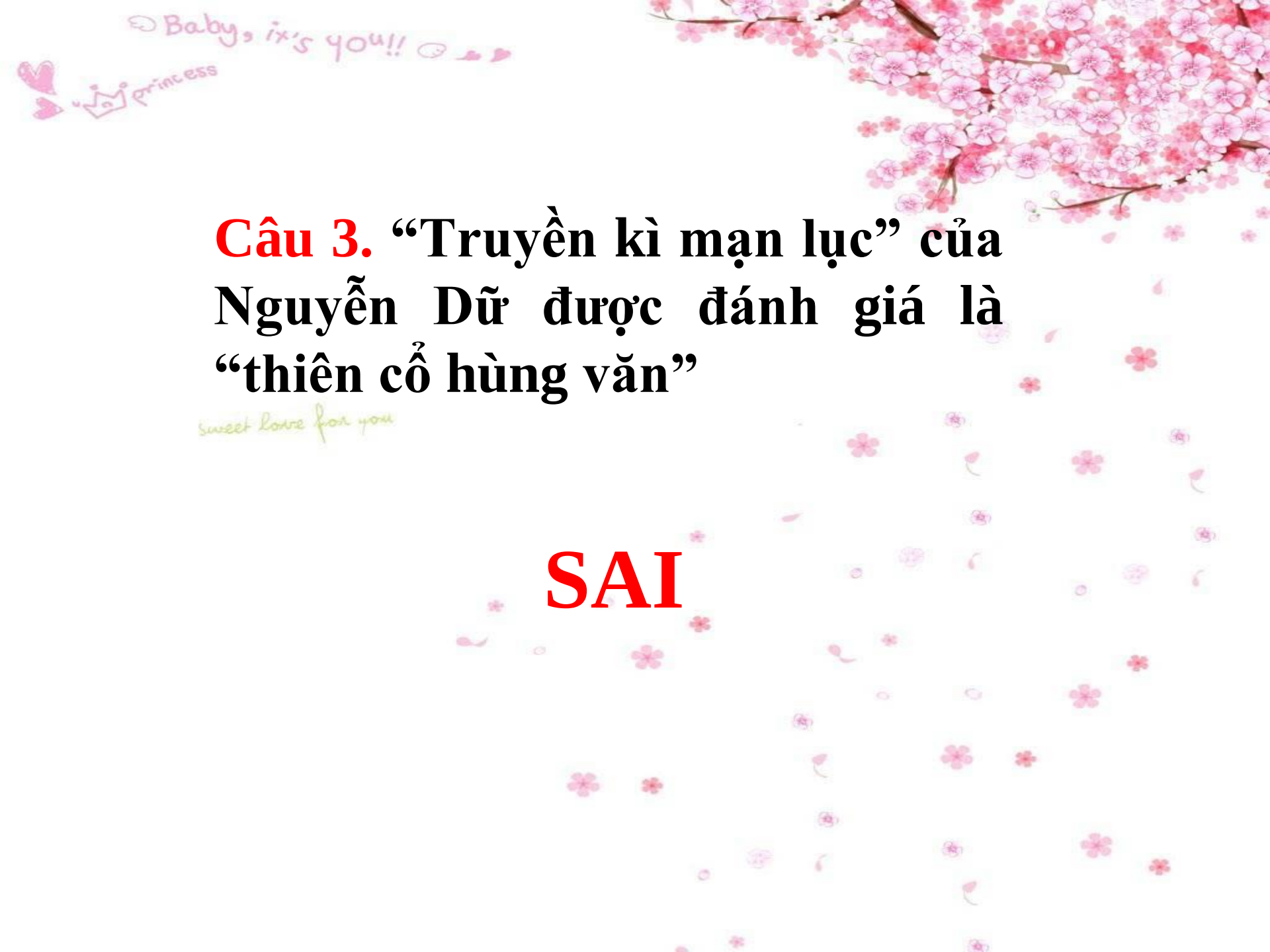
**Câu 1. Văn học viết Việt Nam
được tính mốc từ thế kỉ X.**

ĐÚNG

Câu 2. Văn học trung đại Việt Nam chịu ảnh hưởng mạnh mẽ của văn hóa phương Tây.

SAI

Câu 3. “Truyền kì mạn lục” của
Nguyễn Dữ được đánh giá là
“thiên cổ hùng văn”

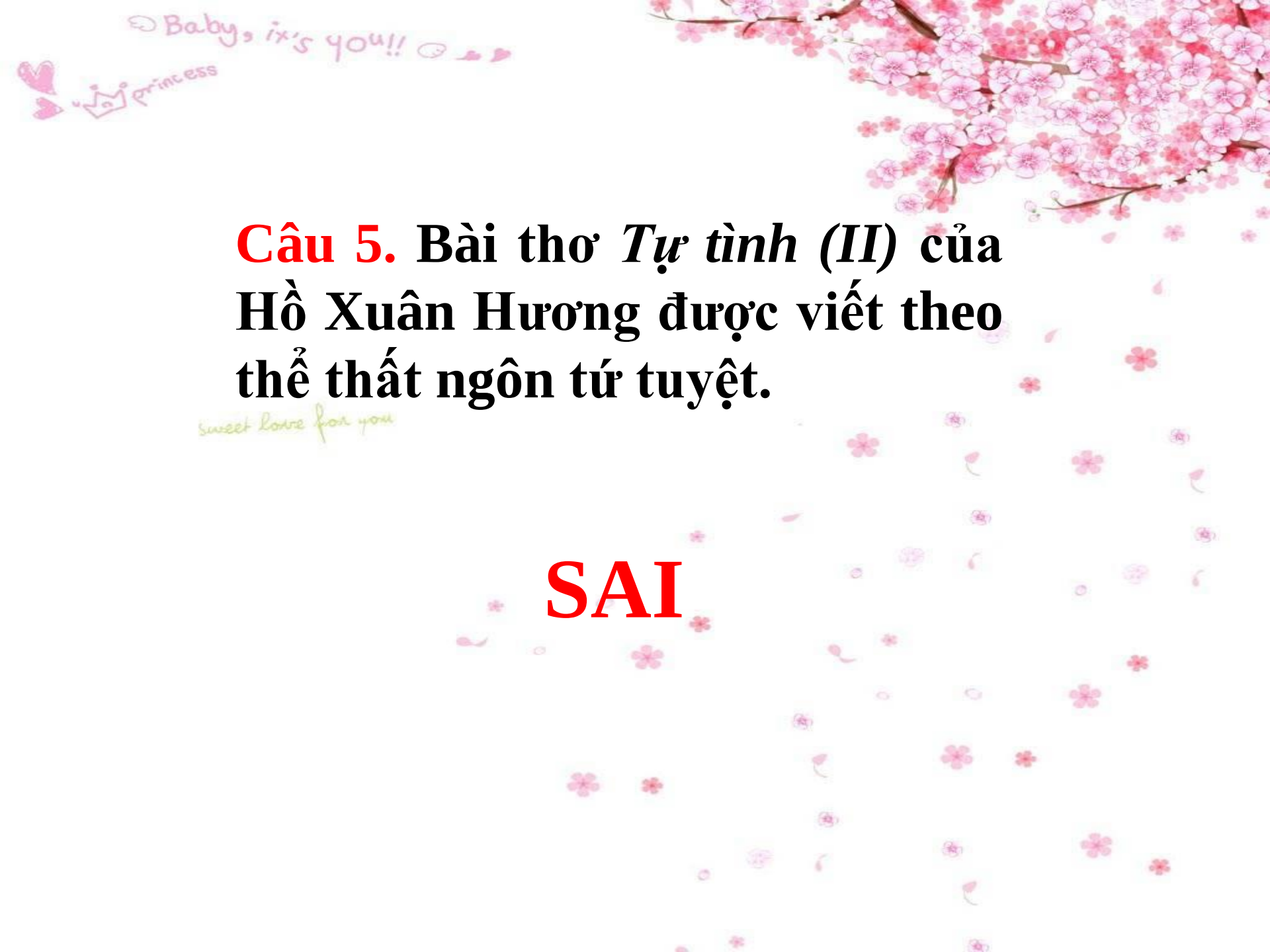
sweet love for you

SAI

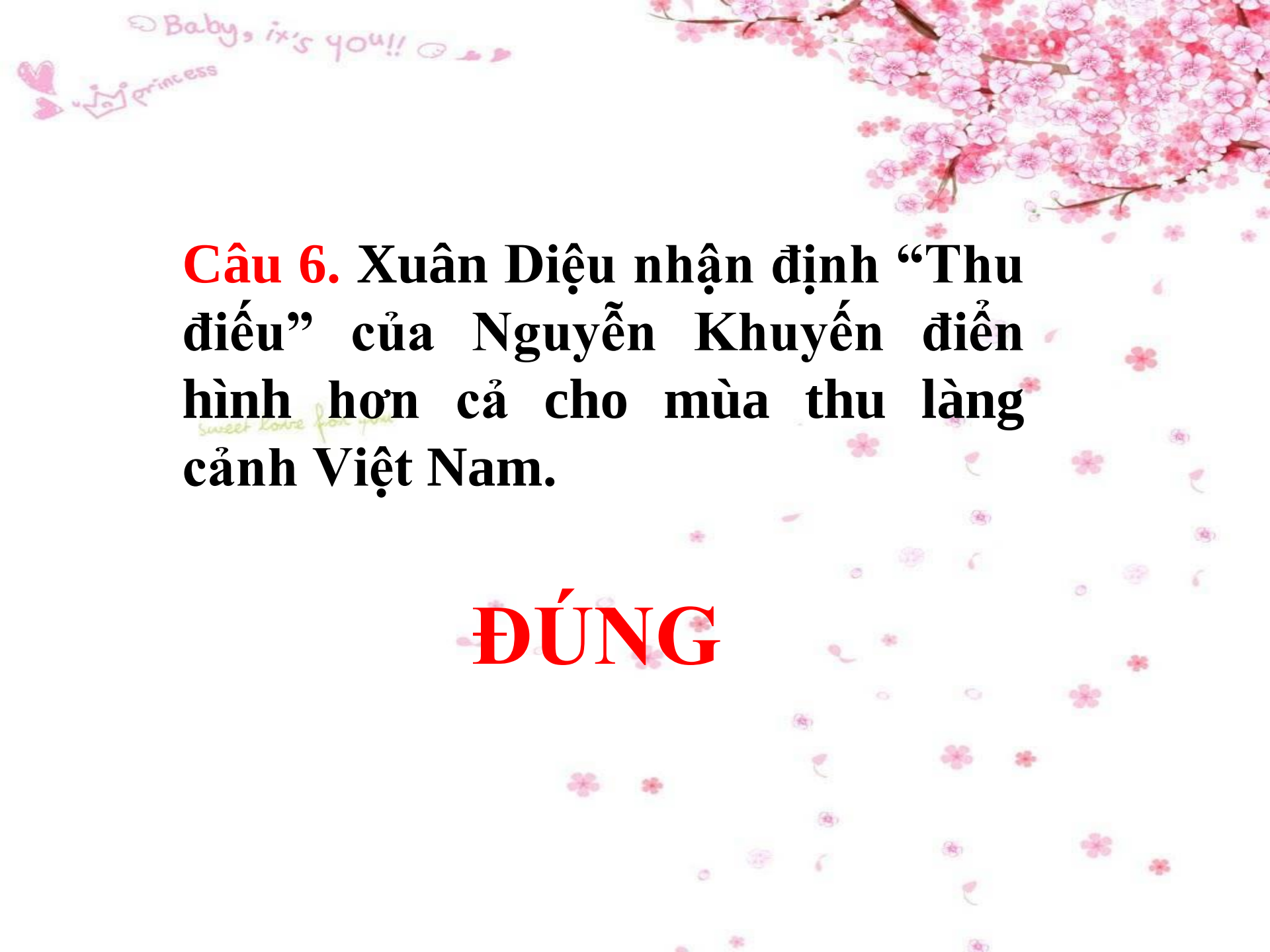
Câu 4. Văn tế nghĩa sĩ Cần
Giuộc là tác phẩm văn học lớn
nhất của Nguyễn Đình Chiểu.

SAI

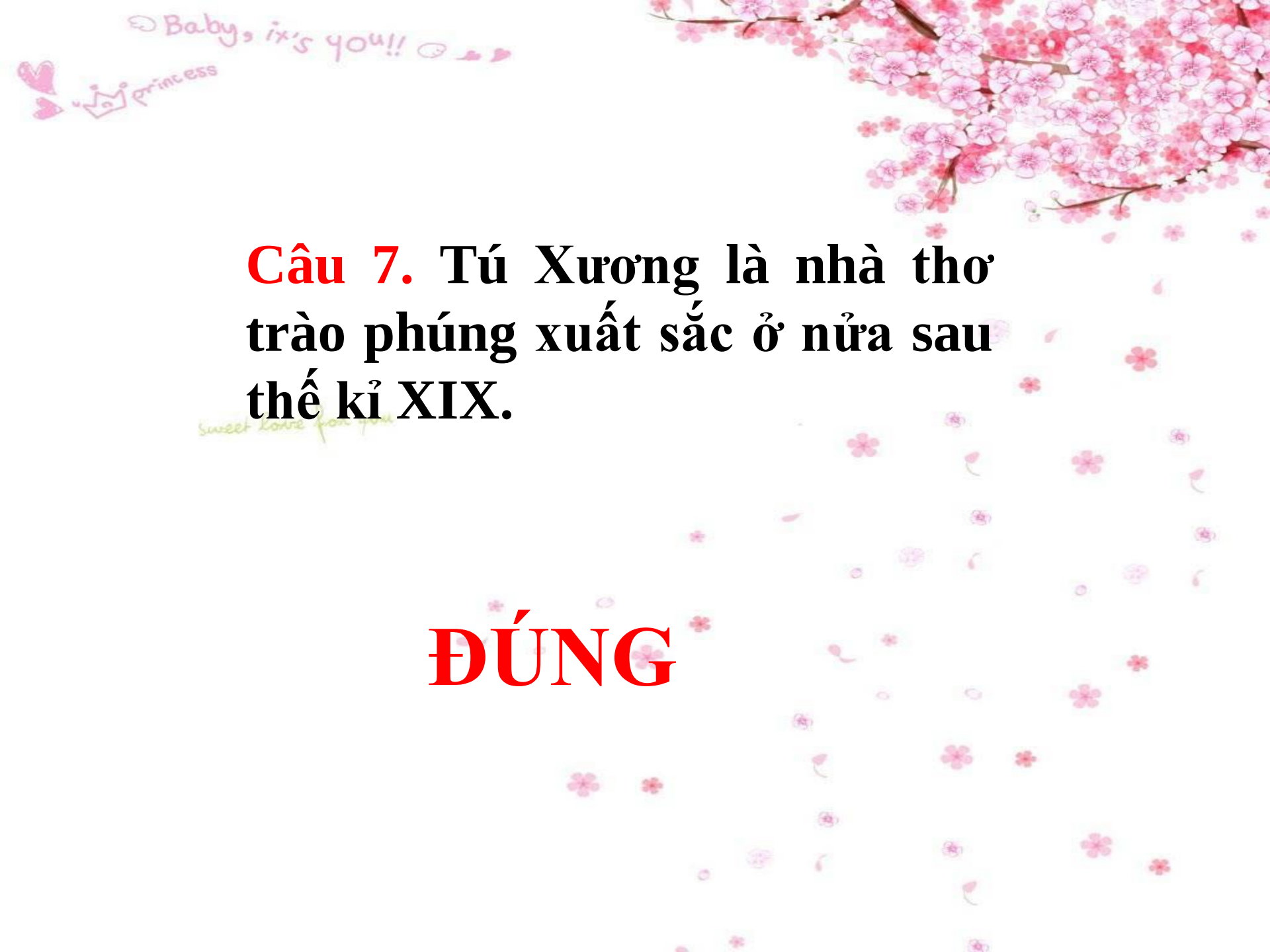
Câu 5. Bài thơ *Tự tình (II)* của Hồ Xuân Hương được viết theo thể thất ngôn tứ tuyệt.

SAI

Câu 6. Xuân Diệu nhận định “Thu
điều” của Nguyễn Khuyến điển
hình hơn cả cho mùa thu làng
cảnh Việt Nam.

ĐÚNG

Câu 7. Tú Xương là nhà thơ
trào phúng xuất sắc ở nửa sau
thế kỉ XIX.

ĐÚNG

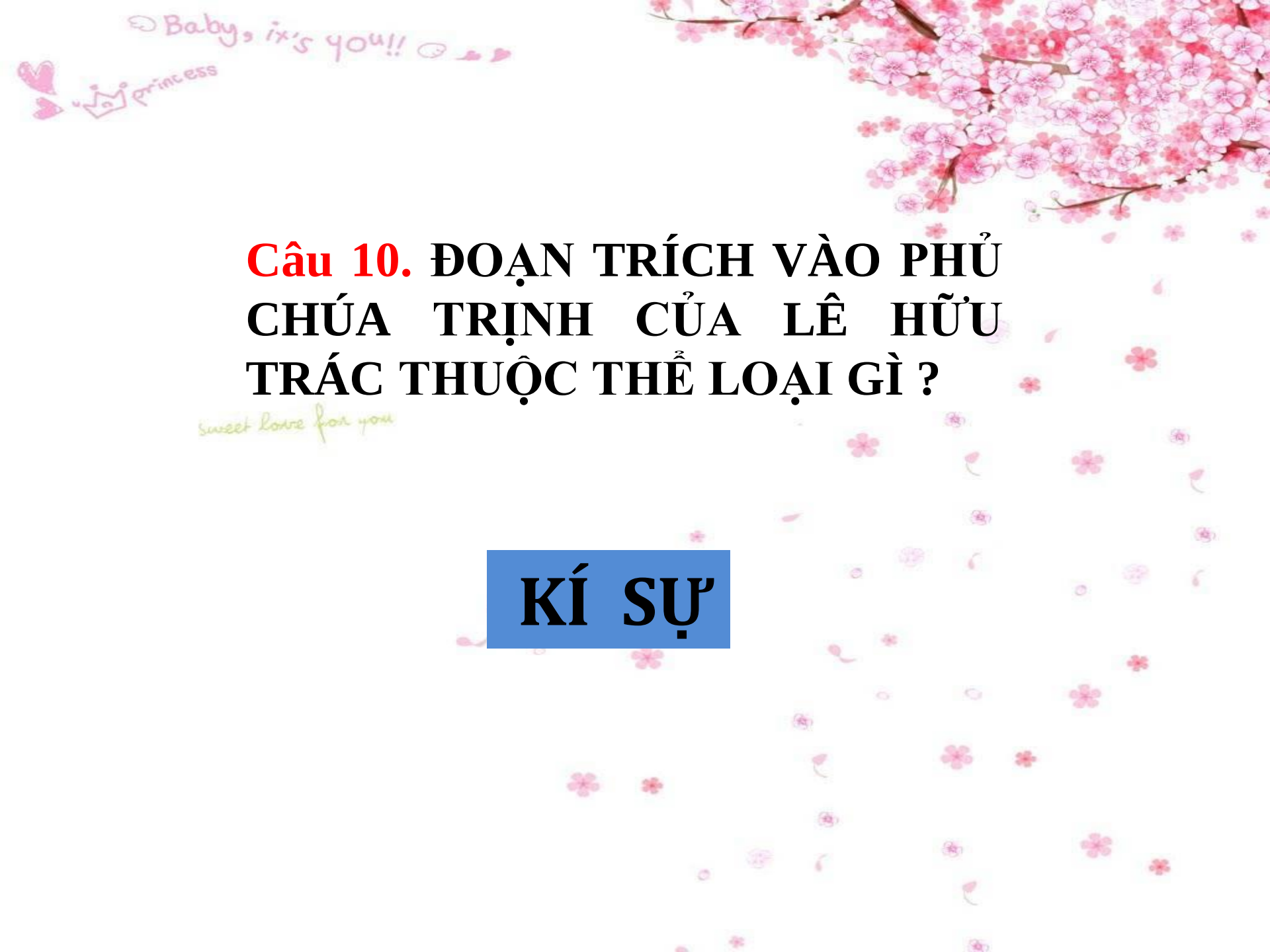
Câu 8. *Bài ca ngất ngưỡng* của
Nguyễn Công Trứ được viết
theo thể ca hành.

SAI

Baby, it's you!!
princess

Câu 9. Bài ca ngắn đi trên bãi
cát của Cao Bá Quát bộc lộ sự
chán ghét con đường danh lợi
tâm thường .

ĐÚNG

**Câu 10. ĐOẠN TRÍCH VÀO PHỦ
CHÚA TRỊNH CỦA LÊ HỮU
TRÁC THUỘC THỂ LOẠI GÌ ?**

KÍ SỰ

**Câu 11. ĐÂY LÀ THỨ CHỮ ĐÀU
TIÊN DO DÂN TỘC TA SÁNG
TẠO**

sweet love for you

CHỮ NÔM

**Câu 12. ĐÂY LÀ NHÀ THƠ ĐÃ ĐẶT
NỀN MÓNG CHO SỰ PHÁT TRIỂN
CỦA THƠ CA BẰNG TIẾNG VIỆT**

NGUYỄN TRÃI

Hệ thống văn học trung đại trong chương trình Ngữ văn lớp 11

Tên tác giả	Tên tác phẩm	Thể loại
Lê Hữu Trác	Vào phủ chúa Trịnh (Trích Thượng kinh kí sự)	Kí sự
Nguyễn Đình Chiểu	Văn tế nghĩa sĩ Cần Giuộc	Văn tế.
	Đọc thêm: Chạy giặc.	Thơ TNBC Đường luật
	Lẽ ghét thương (Trích Lục Vân Tiên)	Thơ lục bát
Hồ Xuân Hương	Tự tình (bài 2)	Thơ TNBC Đường luật
Nguyễn Khuyến	Câu cá mùa thu (Thu điếu)	Thơ TNBC Đường luật
	Đọc thêm: Khóc Dương Khuê.	Thơ lục bát
	Tiến sĩ giấy	Thơ TNBC Đường luật
Trần Tế Xương	Thương vợ	Thơ TNBC Đường luật
	Đọc thêm: Vịnh khoa thi Hương	Thơ TNBC Đường luật
Nguyễn Công Trứ	Bài ca ngất ngưỡng	Hát nói
Cao Bá Quát	Bài ca ngắn đi trên bãi cát	Ca hành
Chu Mạnh Trinh	Đọc thêm: Bài ca phong cảnh Hương Sơn	Ca trù
Ngô Thì Nhậm	Chiếu cầu hiền	Thể chiếu
Nguyễn Trường Tộ	Đọc thêm: Xin lập khoa luật (Trích Tể cấp bát điều)	Điều trần.

Baby, it's you!!
princess

- Nêu những đặc điểm cơ bản về nội dung yêu nước của các tác phẩm và đoạn trích sau:
 - + **Vào phủ chúa Trịnh**
 - + **Văn tế nghĩa sĩ Cần Giuộc**
 - + Chạy giặc
 - + **Câu cá mùa thu**
 - + Bài ca phong cảnh Hương Sơn
 - + Vịnh khoa thi Hương
 - + **Chiếu cầu hiền**
 - + Xin lập khoa luật
- So với giai đoạn trước, cảm hứng yêu nước trong văn học giai đoạn này có điểm gì mới?

Tác phẩm

Những biểu hiện của nội dung yêu nước

Vào phủ chúa Trịnh

Tái hiện một bức tranh chân thực về cuộc sống xa hoa nhưng ngọt ngào, yếm khí nơi phủ chúa.

Văn tế nghĩa sĩ Cần Giuộc

Lòng căm thù giặc sâu sắc. Biết ơn và ca ngợi những người nghĩa sĩ đã hi sinh.

Chạy giặc

Nỗi đau đớn, xót xa trước cảnh nước mất, nhà tan.

Câu cá mùa thu

Cảm xúc phong phú đối với thiên nhiên, đối làng quê bình dị quen thuộc.

Vịnh khoa thi Hương

Tâm sự lo âu khắc khoải trước những đổi thay của thời thế, trước vận nước.

Bài ca phong cảnh Hương Sơn

Ca ngợi vẻ đẹp thiên nhiên đất nước.

Bài ca ngắn đi trên bãi cát

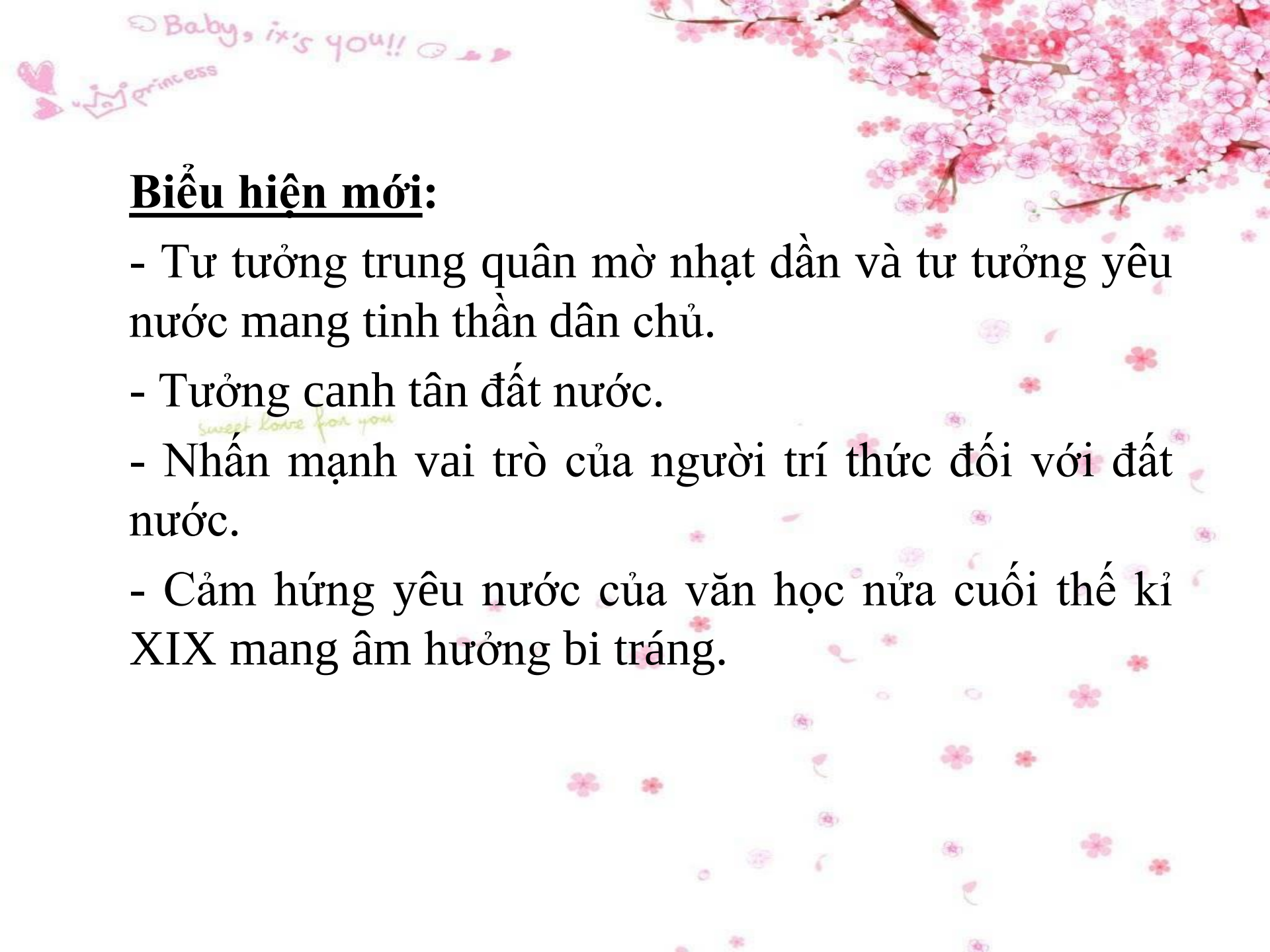
Tìm hướng đi cho cuộc đời trong hoàn cảnh bế tắc

Chiều câu hiền

Thu phục hiền tài đem sức ra phò tá triều đại chính nghĩa.

Xin lập khoa luật

Tư tưởng canh tân đất nước, biết lo cho sơn hà xã tắc bằng tâm huyết điều trần.

Biểu hiện mới:

- Tư tưởng trung quân mờ nhạt dần và tư tưởng yêu nước mang tinh thần dân chủ.
- Tưởng canh tân đất nước.
- Nhấn mạnh vai trò của người trí thức đối với đất nước.
- Cảm hứng yêu nước của văn học nửa cuối thế kỉ XIX mang âm hưởng bi tráng.

Baby, it's you!!
princess

Vì sao nội dung yêu nước giai đoạn văn học thế kỷ XVIII đến hết thế kỷ XIX mang tinh thần dân chủ?

Gợi ý :

sweet love for you

- Do hoàn cảnh lịch sử, đất nước tiếp xúc với phương Tây mà ý thức hệ phong kiến có những biểu hiện rạn nứt. Tư tưởng yêu nước theo ý thức hệ phong kiến bộc lộ những bảo thủ, hạn chế.
- Một số trí thức phong kiến, mặc dù xuất thân từ Nho giáo nhưng do tiếp xúc với phương Tây nên họ mang tinh thần dân chủ.

Baby, it's you!!
princess

Vì sao nội dung yêu nước trong văn học nửa cuối thế kỷ XIX mang cảm hứng bi tráng?

Gợi ý: meet love for you

Do hoàn cảnh lịch sử, đất nước rơi vào tay thực dân Pháp, nhiều cuộc khởi nghĩa quật khởi nhưng đều bị đàn áp đẫm máu.

Baby, it's you!!
princess

Những biểu hiện của nội dung nhân đạo trong các tác phẩm?

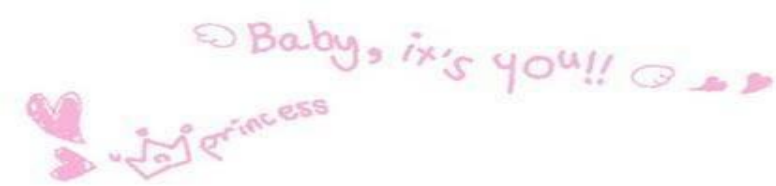
- + **Tự tình (II)**
- + **Bài ca ngất ngưỡng**
- + **Thương vợ**
- + **Khóc Dương Khuê**

.

Tác phẩm	Những biểu hiện của nội dung nhân đạo
Tự tình	Con người ý thức về bi kịch duyên phận, về khát vọng hạnh phúc mang dấu ấn cá nhân.
Thương vợ	Cảm thông, trân trọng những vất vả, hy sinh của người vợ.
Khóc Dương Khuê	Tình bạn cá nhân rất đời thường
Bài ca ngất ngưởng	Con người ý thức về tài năng cá nhân, bản lĩnh cá nhân, sở thích cá nhân tự do phóng túng

BIỂU HIỆN MỚI:

- Văn học giai đoạn này đã xuất hiện trào lưu nhân đạo chủ nghĩa.
- Văn học hướng vào quyền sống của con người, nhất là con người trần thế, ý thức cá nhân đậm nét hơn.

Tại sao đến giai đoạn từ thế kỷ XVIII đến cuối thế kỷ XIX cảm hứng nhân đạo mới được gọi là một trào lưu?

sweet love for you

Gợi ý:

- Có nhiều tác giả lớn cùng viết về cảm hứng nhân đạo.
- Có nhiều tác phẩm lớn mang tư tưởng nhân đạo xuất hiện.

Theo em, vấn đề cơ bản nhất của nội dung nhân đạo trong văn học từ thế kỷ XVIII đến hết thế kỷ XIX là khẳng định quyền sống con người hay là khẳng định con người cá nhân? Vì sao?

Gợi ý:

Vấn đề cơ bản nhất của nội dung nhân đạo trong văn học từ thế kỷ XVIII đến hết thế kỷ XIX là **khẳng định quyền sống con người** bởi:

- Có nhiều tác giả, tác phẩm đề cập đến quyền sống con người.
 - Có những tác giả lớn và tác phẩm kiệt xuất phản ánh quyền sống con người.
- Giai đoạn này con người cá nhân chưa có cơ sở triết học để xuất hiện thành một trào lưu.

II. Đặc điểm hình thức nghệ thuật.

Hãy thống kê nhanh những đặc điểm thi pháp của văn học trung đại Việt Nam ?

Baby, it's you!!
princess

Đặc điểm thi pháp	Nội dung biểu hiện
Tư duy nghệ thuật	Theo kiểu mẫu, công thức, hình ảnh ước lệ, tượng trưng.
Quan niệm thẩm mỹ	Hướng về cái đẹp trong quá khứ, thiên về cái tao nhã, cao cả, ưa sử dụng điển tích, điển cố, thi liệu, thi liệu Hán học.
Bút pháp	Thiên về ước lệ, tượng trưng, gợi nhiều hơn tả.
Thể loại	Ký sự, thơ thất ngôn bát cú Đường luật, lục bát, song thất lục bát, hát nói, ca trù, văn tế, ca hành, chiếu, điều trần.

a. Tư duy nghệ thuật:

Theo kiểu mẫu, công thức, hình ảnh ước lệ, tượng trưng.

Tính quy phạm và việc phá vỡ tính quy phạm trong bài:

“Câu cá mùa thu” của Nguyễn Khuyến

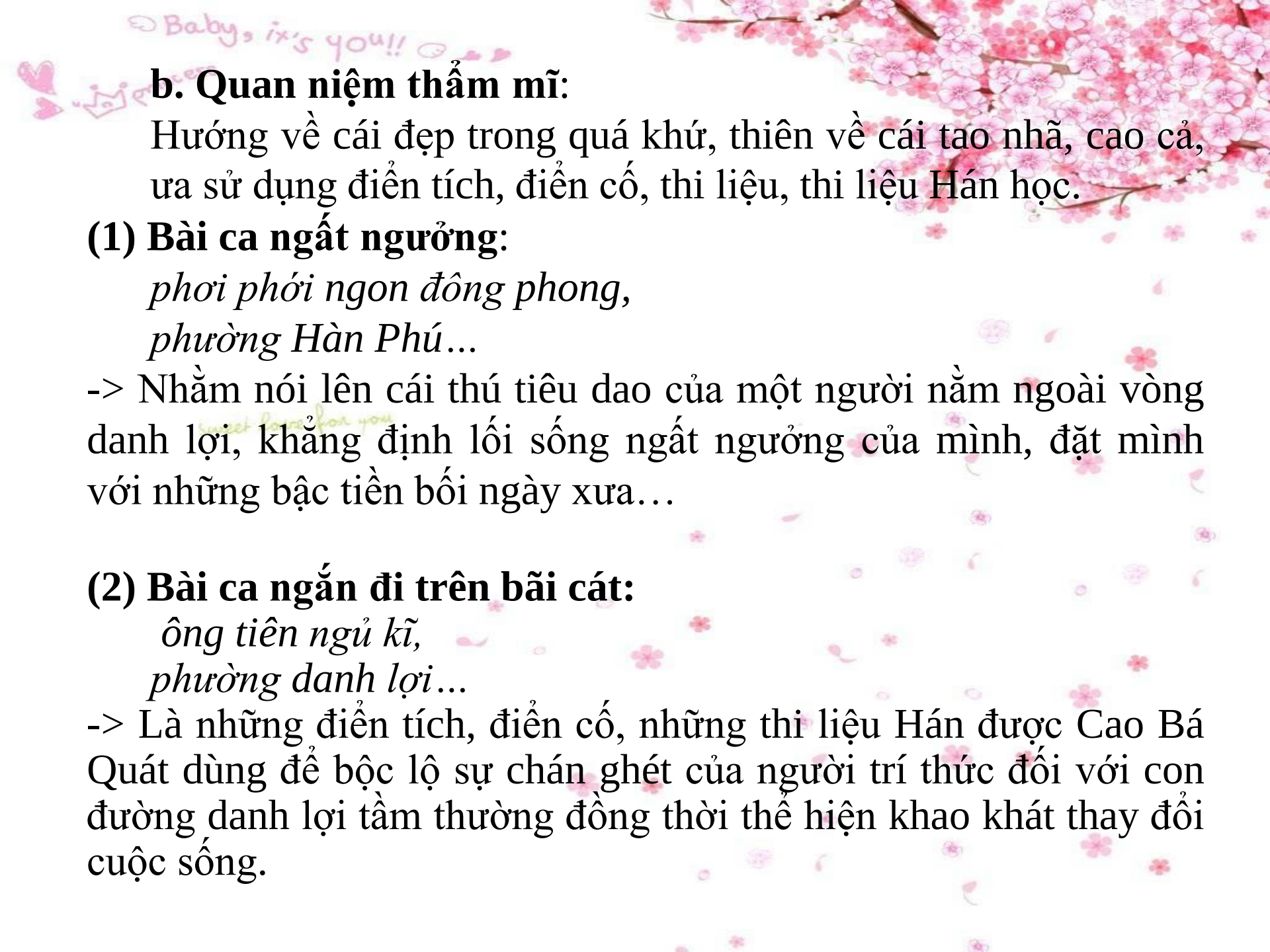
* Tính quy phạm:

- Thể loại : thất ngôn bát cú
- Hình ảnh ước lệ: *thu thiên, thu thủy, thu diệp, ngư ông...*

* Phá vỡ tình quy phạm:

- Cảnh thu mang những nét riêng của mùa thu đồng bằng Bắc Bộ, *chiếc ao làng với sóng hơi gợn, nước trong veo, lỏi vào nhà ngõ trúc quanh co...*
- Cách sử dụng vần điệu, vần eo gợi không gian ngoại cảnh và tâm cảnh như tĩnh lặng thu hẹp dần.
- Ngôn ngữ bài thơ viết bằng chữ Nôm.

=> Qua bài thơ, thấy được làng cảnh quê hương Việt Nam và tâm lòng của nhà thơ với quê hương đất nước...

b. Quan niệm thẩm mỹ:

Hướng về cái đẹp trong quá khứ, thiên về cái tao nhã, cao cả, ưa sử dụng điển tích, điển cố, thi liệu, thi liệu Hán học.

(1) Bài ca ngất ngưỡng:

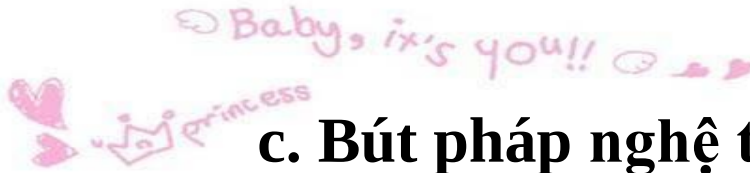
*phơi phới ngon đông phong,
phường Hàn Phú...*

-> Nhằm nói lên cái thú tiêu dao của một người nằm ngoài vòng danh lợi, khẳng định lối sống ngất ngưỡng của mình, đặt mình với những bậc tiền bối ngày xưa...

(2) Bài ca ngắn đi trên bãi cát:

*ông tiên ngủ kĩ,
phường danh lợi...*

-> Là những điển tích, điển cố, những thi liệu Hán được Cao Bá Quát dùng để bộc lộ sự chán ghét của người trí thức đối với con đường danh lợi tầm thường đồng thời thể hiện khao khát thay đổi cuộc sống.

c. Bút pháp nghệ thuật:

thiên về ước lệ tượng trưng

Bài ca ngắn đi trên bãi cát:

+ *bãi cát*

là hình ảnh tượng trưng cho con đường danh lợi nhọc nhằn, gian khổ.

+ *phường danh lợi – tất tả trên đường đời:*

là những người ham công danh, sẵn sàng vì công danh mà chạy ngược, chạy xuôi.

+ *đường cùng:*

tượng trưng cho con đường công danh thi cử, con đường vô nghĩa, và con đường bế tắc của xã hội trong hoàn cảnh Cao Bá Quát viết bài thơ này.

d. Thể loại:

Văn tế

Ký sự

Thơ thất ngôn bát cú Đường luật

Sweet love for you
Lục bát

Song thất lục bát

Hát nói, ca trù

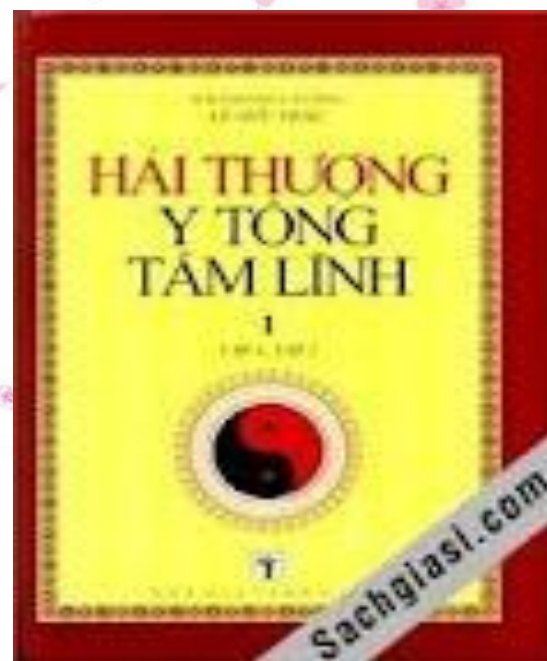
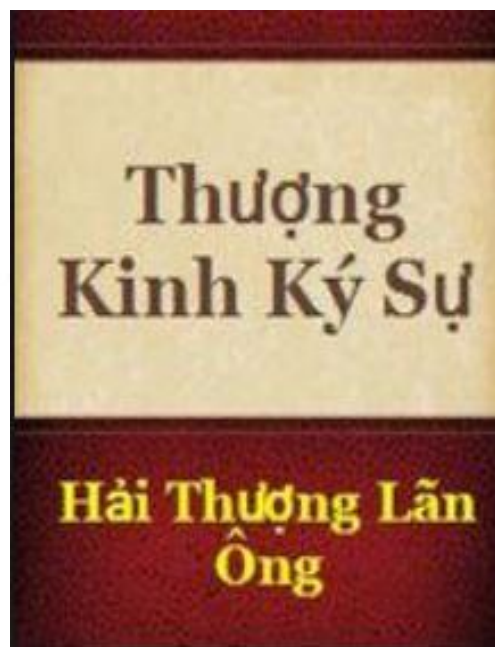
Ca hành

Chiếu

Điều trần.

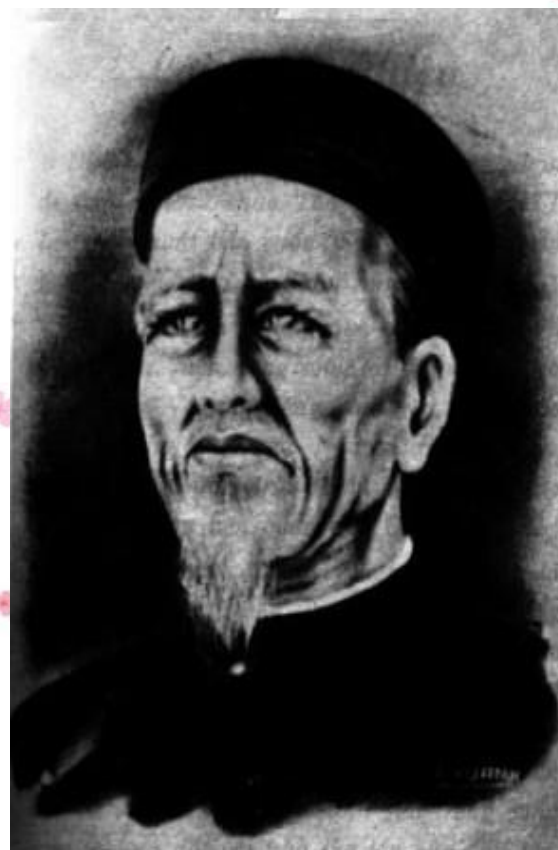
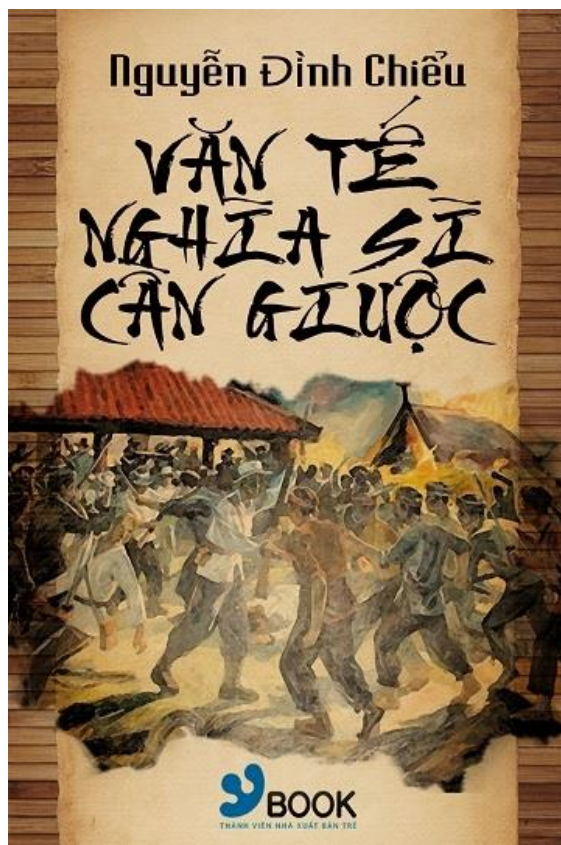
* THẺ KÍ:

- Kí: là loại hình văn xuôi tự sự dùng để ghi chép về con người, sự vật, phong cảnh...
- Thể hiện trực tiếp cái tôi cá nhân của người cầm bút. Đặc biệt kí thời trung đại viết về những điều xảy ra đối với tác giả và không hư cấu.

* VĂN TẾ:

- là một loại văn đọc khi tế, cúng người chết vì vậy nó có hình thức tế – hưởng.
- Văn tế dùng để đọc khi cúng tế các thần thánh về mùa màng... về sau văn tế ai điều trở thành một bộ phận đặc biệt của văn học VN với những thành tựu nổi bật cả về nội dung và tư tưởng.

Trong nền văn học VN, có một bài văn tế của **người vợ** viết cho **người chồng** đã **khuất** đầy tình thương và rất cảm động.

Ngọc Hân công chúa

Văn tế vua Quang Trung

Baby, it's you!!
princess

Văn tế sống vợ - Trần Tế Xương

 Thơ	Khái Niệm
 Thơ lục bát	Gồm từng cặp hai dòng nối tiếp nhau, Dòng trên 6 âm gọi là dòng <i>lục</i>, dòng dưới 8 âm gọi là dòng <i>bát</i>. Chữ thứ 8 của dòng <i>bát</i> lại vần với chữ thứ 6 của dòng <i>lục</i> tiếp theo và chúng chỉ sử dụng vần bằng. Thơ lục bát đặc dụng cho loại hình <i>truyện Nôm</i> và <i>diễn ca lịch sử</i>
 Thơ song thất lục bát	Song thất lục bát là thể thơ mà mỗi câu trong đó gồm 7 chữ (song) 8 chữ và 6 chữ (lục). 4 câu dài ngắn khác nhau tạo thành từng khổ luân phiên kéo dài bao nhiêu khổ cũng được.
 Thơ hát nói	Biến thể của song thất lục bát. Có những điệu thức chủ đạo của ca trù Là loại hình ca nhạc có nguồn gốc cung đình, kết hợp hài hòa giữa ngâm và nói
 Thơ Đường luật	Có nguồn gốc Trung Hoa nhưng đã được Việt hóa từ TKXIII gồm 4 phần là đề thực luận kết. Về hình thức có các dạng là thất ngôn và ngũ ngôn.

☺ Baby, it's you!! ☺

Truyện Kiều là một kiệt tác của Nguyễn Du được viết bằng thể **thơ lục bát**.

Lục Vân Tiên là tác phẩm lớn nhất của Nguyễn Đình Chiểu viết bằng thể **thơ song thất lục bát**

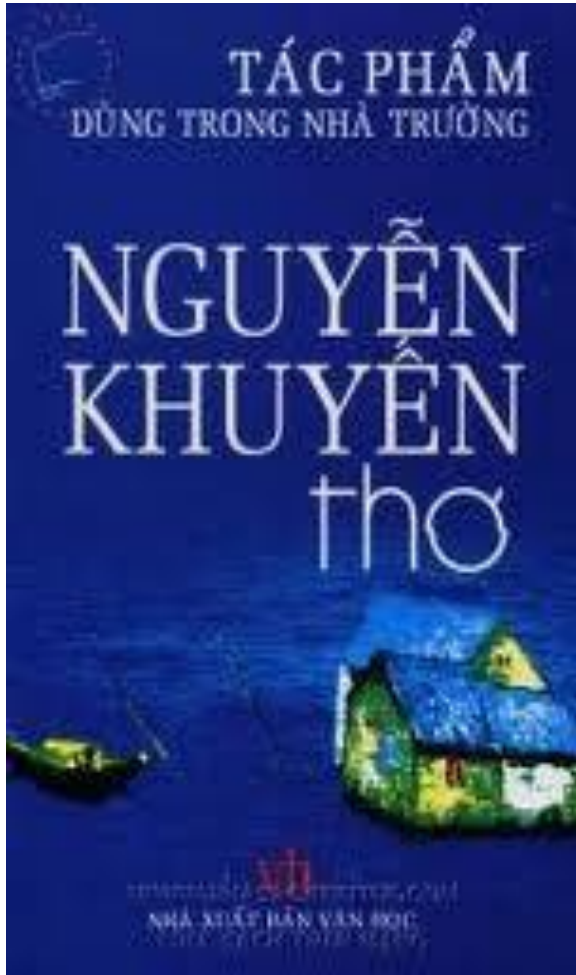

Nguyễn Công Trứ (1778 - 1838)

Ca trù tiền thân của thể hát nói.
Ngày nay nhiều câu lạc bộ ca trù
đã được hình thành ở miền Bắc
nhằm bảo tồn và phát triển loại
hình văn hóa tinh thần.

Viết hóa thơ Đường đã được kết tinh ở các nhà thơ tài hoa như Hồ Xuân Hương, Nguyễn Khuyến, Tú Xương.

Thu điều – Nguyễn Khuyến

☺ Baby, it's you!! ☺

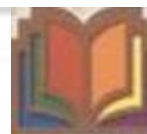

Thương Vợ

Tác giả: Trần Tế Xương

Quanh năm buôn bán ở mom sông
Nuôi đủ năm con với một chồng.
Nuôi đủ năm con với một chồng
Lặn lội thân cò khi quãng vắng
Eo xèo mặt nước buổi đò đông
Một duyên hai nợ, âu đành phận
Năm nắng mưa, dầm dãi quần công
Cho mẹ thôi đòi ăn ở bạc!
Cò chồng họ hàng cũng như không!

Nguồn: <http://poem.themooka.com/11200/7.htm>

VĂN HỌC TRONG
NHÀ TRƯỜNG

TRẦN TẾ XƯƠNG

Thơ văn

VH NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

*** Ca hành:** bắt nguồn từ Trung Hoa, được tiếp nhận vào VN tương đối sớm và có những đóng góp cho sự phát triển của Văn học nước nhà. Do có tính chất không gò bó vào vần luật, thể ca hành diễn đạt những nội dung phóng khoáng và tự do.

**SA HÀNH ĐOẢN CA
(BÀI CA NGẮN ĐI TRÊN BÃI CÁT)**

CAO BÁ QUÁT

CA HÀNH

Baby, it's you!!

* **Chiếu:** văn bản có chức năng hành chính do vua ban xuống bề tôi. Chiếu cũng được gọi là cáo, mệnh... Thuộc loại nghị luận chính trị – xã hội do đó về nghệ thuật chiếu coi trọng yếu tố lập luận và luận cứ thuyết phục người nghe. Văn phong trang trọng, lời lẽ rõ ràng tao nhã.

sweet love for you

Chiếu cầu hiền – Ngô Thì Nhậm

Câu 1. Đây là tác phẩm nào?

1. Đây là tên một bài thơ Nôm vừa vịnh cảnh, vừa tả tình.
2. Bài thơ thể hiện tình yêu thiên nhiên, đất nước và tâm trạng thời thế và tài thơ Nôm của tác giả.
3. Bài thơ thể hiện sự cảm nhận và nghệ thuật gợi tả tinh tế của Nguyễn Khuyến về cảnh sắc mùa thu đồng bằng Bắc Bộ.

Câu cá mùa thu – Nguyễn Khuyến

Câu 2. Đây là tác phẩm nào?

1. Bài thơ được viết theo thể thơ cổ, có tính chất tự do phóng khoáng, không bị gò bó về số câu, độ dài của câu, niêm luật, bằng trắc, vần điệu..
2. Bài thơ được lấy cảm hứng từ sự đi đường vất vả, nhọc nhằn của chính tác giả.
3. Bài thơ biểu lộ sự chán ghét của một người trí thức đối với con đường danh lợi tầm thường đương thời.

Bài ca ngắn đi trên bãi cát - Cao Bá Quát

Câu 3. Đây là nhà thơ nào?

1. Ông xuất thân trong gia đình nhà Nho.
2. Thơ văn của ông thể hiện hai nội dung lớn là lí tưởng đạo đức, nhân nghĩa và lòng yêu nước, thương dân
3. Ông là tác giả của những bài văn tế nổi tiếng cuối thế kỉ XIX.

Nguyễn Đình Chiểu

Câu 4. Đây là hai câu thơ nào?

1. Thể hiện tâm trạng cô đơn, lẻ loi của nhân vật trữ tình.
2. Mở đầu cho một trong 3 bài thơ *Tự tình* của Hồ Xuân Hương.
3. Thời điểm câu thơ nói đến là lúc *đêm khuya*.

*Đêm khuya văng vẳng trống canh dồn
Trơ cái hồng nhan với nước non*

(*Tự tình II*)

Câu 5. Đây là nhân vật văn học nào?

- 1 . Nhân vật được xây dựng như một người anh hùng.**
- 2. Nhân vật được xây dựng bằng bút pháp lí tưởng hóa.**
- 3. Đây là nhân vật trong “Truyện Kiều” của Nguyễn Du.**

Nhân vật Từ Hải trong Truyện Kiều của Nguyễn Du

Câu 6. Ông là ai?

- 1. Ông là người nổi tiếng tài năng và nhiệt huyết trên nhiều lĩnh vực hoạt động xã hội.**
- 2. Có hiệu là Ngô Trai, biệt hiệu là Hi Văn**
- 3. Là người có lối sống ngất ngưỡng.**

Nhà thơ Nguyễn Công Trứ

 Baby, it's you!!

 princess

PHIẾU

• • • • •
sweet love for you

Sweet love for you

PHIẾU HỌC TẬP 2

Câu 2. Vấn đề cơ bản nhất của nội dung nhân đạo trong văn học từ thế kỷ XVIII đến hết thế kỷ XIX là gì?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....